

De Warenwet, na 100 jaar nog steeds van waarde!? Is het een flexibele bejaarde?

De Warenwet is een niet meer weg te denken wet in Nederland. Het is een belangrijke pijler voor de bescherming van de volksgezondheid en veiligheid en voor de bevordering van eerlijke handel en goede voorlichting over waren. Afgelopen jaar bestond de Warenwet 100 jaar. Tijdens het Jaarcongres Voedselveiligheid en –integriteit op 7 november 2019 stond onze DGV Angelique Berg stil bij de betekenis van de honderdjarige Warenwet. In deze Update leest u een beknopte versie van haar speech.

De Warenwet, na 100 jaar nog steeds van waarde!? Is het een flexibele bejaarde?

Ontstaansgeschiedenis Warenwet

We gaan er eigenlijk allemaal vanuit dat het voedsel en de producten die we kopen veilig zijn, en dat we als consument goede, eerlijke informatie krijgen over wat er in de verpakking zit. Dit vinden we allemaal heel vanzelfsprekend, maar zo vanzelfsprekend is dat niet. We zijn geneigd om het te vergeten, maar honderd jaar geleden was gebrekkige (voedsel)hygiëne één van de belangrijkste oorzaken van ziekte en sterfte. Massale vergiftigingen door ondeugdelijk voedsel kwamen in die tijd veel voor. Gesjoemel met eten was de aanleiding voor de Warenwet. Je moet er toch niet aan denken dat melk nu nog wordt aangelengd met slootwater? Toen was dit heel gewoon. De Warenwet moest een einde maken aan dit soort praktijken.

Grootschalige sterfte door voedsel en ongevallen door onveilige producten zijn gelukkig niet meer aan de orde van de dag. Dit komt doordat er nu een professionele sector is die veilig voedsel produceert en er een heel fijnmazig stelsel van wetgeving is, wat in het algemeen goed wordt nageleefd. Met de Warenwet kreeg de overheid een belangrijke normerende rol en hield toezicht op deze eisen. Deze wetgeving is overigens allang niet meer uitsluitend nationaal. Met de komst van de Europese Gemeenschap en later de Europese Unie zijn veel regels opgenomen in Europese richtlijnen en verordeningen. De Warenwet biedt de grondslag om deze Europese regelgeving uit te voeren.

Pijlers van de Warenwet

De Warenwet heeft een aantal belangrijke pijlers: voedselveiligheid, voedsel fraude, informatie aan de consument en productveiligheid. Deze pijlers worden hieronder toegelicht.

1. Voedselveiligheid

De huidige maatschappij stelt nieuwe eisen aan hoe we voedsel produceren en dit betekent ook iets voor de voedselveiligheid. Consumenten willen ook steeds meer weten over het voedsel. We kopen tenslotte niet meer uitsluitend voedsel dat lokaal is geproduceerd. We kopen steeds minder bij de plaatselijke slager, bakker en groenteboer.

In supermarkten is veel voedsel verkrijgbaar, in allerlei variëteiten, waarbij grondstoffen niet meer herkenbaar zijn. Het voedsel komt uit een pakje waarbij 20 ingrediënten in één product geen uitzondering is.

In Nederland is het voedsel in het algemeen veilig, want met de strenge regelgeving hebben we veel bereikt. Bedrijven zijn primair verantwoordelijk voor veilig voedsel en leven in het algemeen de wetgeving goed na. Ze hebben private kwaliteitssystemen om dit zelf goed te controleren. En toch, een incident is niet uit te sluiten en komt voor.

Bij het fipronil incident zagen we dat bedrijven niet altijd goed weten welke spullen ze allemaal gebruiken op hun bedrijf. En dat hiermee een risico wordt genomen voor de voedselveiligheid. Naar aanleiding van het [rapport](#) van de Commissie Sorgdrager zijn veel verbeteringen aangebracht in de beheersing van de voedselveiligheid.

Voedsel in Nederland is in het algemeen veilig, maar het kan nog veiliger door een betere beheersing van de voedselveiligheid door het bedrijfsleven via de kwaliteitssystemen. Daarnaast kan dit door scherpere signalering en de toepassing van nieuwe technieken door de overheid op

een nog hoger plan komen. De voedselproducenten, handelaren en de overheid hebben allemaal een rol in het verbeteren van het systeem van voedselveiligheid.

2. Voedsel fraude

Zoals eerder aangegeven was de aanleiding voor de Warenwet het geknoei met voedsel. Voor producenten was het lucratief om te knoeien met voedsel of het te vervalsen: melk aanlengen met slootwater, stijfjel met de kleurstof aniline verkopen als bessensap, giftige stoffen zoals formaline toevoegen om bederf van 'ijsjes' te voorkomen. Dit zijn slechts een aantal voorbeelden.

Dergelijke frauduleuze praktijken komen hopelijk niet meer voor, maar het is niet uit te sluiten. Ook in deze tijd is voedsel fraude blijvend onderwerp van aandacht, zoals bijvoorbeeld het paardenvleesincident in 2013 en fipronil in 2017. Ook in deze tijd wordt dus nog gesjoemeld.

Er zijn verschillende redenen aan te wijzen waarom voedsel fraude nog steeds voorkomt:

- Ons voedsel komt overal vandaan. Het zijn soms heel ingewikkelde plaatjes van netwerken van de productie en handel in voedsel.
- Voedsel wordt tegenwoordig op veel manieren in de markt gezet: als biologisch, met een bijzondere herkomst etikettering, als vierge/extra vierge olijfolie of als rundvlees in plaats van paardenvlees. Het is financieel interessant om een product in een hoger marktsegment te verkopen.
- Minder vers of mogelijk zelfs bedorven voedsel kan worden gecamoufleerd door het product te kleuren zodat het toch vers lijkt.
- Ons voedsel is nog altijd goedkoop. Sommige ondernemers zoeken naar zo goedkoop mogelijke ingrediënten die niet altijd aan de wetgeving voldoen.

Ook hier zijn het bedrijfsleven en de overheid samen aan zet. Het bedrijfsleven moet alert zijn en alleen producten afnemen van leveranciers die zij volkomen vertrouwen. De inzet van integriteitschecks door de bedrijven is nodig om de ketens ook hierop te kunnen sluiten. De opsporingsdienst van de NVWA probeert fraude onder controle te krijgen. Met moderne intelligence technieken en samenwerking met de andere autoriteiten in de lidstaten, Europol en Interpol lukt dit ook steeds beter. Een stevig wetgevingssysteem om fraude te voorkomen en te kunnen aanpakken blijft nodig. In Europees verband is dit een belangrijk aandachtspunt en er zal in de komende tijd nog meer worden geïnvesteerd in de samenwerking van de lidstaten.

3. Informatie aan de consument

De Warenwet regelt ook dat consumenten niet misleid mogen worden. Dat er geen bessensap wordt verkocht, terwijl er voornamelijk appelsap in zit en nauwelijks bessen. Diverse nationale etiketteringszaken zijn geregeld in het Warenwetbesluit Informatie van Levensmiddelen.

Het onderwerp 'misleiding' heeft altijd de aandacht van de maatschappij en de politiek, want consumenten willen niet voor de gek worden gehouden. De behoefte aan eerlijke informatie is nog steeds actueel. Er is daarom in 2016 een Actieplan Etikettering van Levensmiddelen opgesteld. In dit plan staan alle acties op het vlak van wetgeving, naleving & handhaving en de voorlichting aan de consument. Eind vorig jaar is dit plan geëvalueerd. In deze [Kamerbrief](#) wordt ingegaan op de uitkomsten van het Actieplan en de aanvullende acties om misleidende etikettering te voorkomen en aan te pakken.

4. Productveiligheid

Naast voedselveiligheid, regelt de Warenwet ook de veiligheid van producten zoals speelgoed, CV-ketels, cosmetica en attractie- en speeltoestellen. Daarnaast worden er regelmatig nieuwe regels opgesteld, zoals bijvoorbeeld het Warenwetbesluit tatoeëren en piercen, waarin hygiëne-eisen zijn vastgesteld voor tatoeëerders en piercers. Belangrijke zaken, waarvoor nu geen Europees wettelijk kader is, maar waarvoor de Warenwet het instrument is om in Nederland regels te kunnen stellen.

Toekomst Warenwet

Veel zaken zijn nu binnen Europese regelgeving opgenomen, maar de Warenwet blijft zeker een belangrijk instrument om ook nationaal nog zaken te kunnen regelen. Ook is de Warenwet hét instrument om zo nodig te kunnen sanctioneren. Via het Warenwetbesluit bestuurlijke boeten is

voor elk onderdeel van de wetgeving vastgelegd hoe hoog de boete kan zijn. Voor de NVWA biedt de Warenwet dus ook in de toekomst een belangrijk kader op grond waarvan zij zo nodig kan ingrijpen.

We zullen moeten inspelen op nieuwe ontwikkelingen, zoals de ontwikkelingen vanuit de circulaire economie. Hergebruik van reststromen is heel goed, maar het moet wel aan de basisvoorwaarden voor voedselveiligheid voldoen. Ook het toezicht op internetverkoop is een uitdaging voor de toekomst. Hoe kunnen we in de EU met onze strenge wet- en regelgeving op dit vlak, ervoor zorgen dat consumenten ook beschermd zijn bij aankopen via internet? De Warenwet is een schakel in de zorg voor veilige producten, net als de producenten, verwerkers, handel en toezicht.

Kortom, de Warenwet was nodig en is ook in deze eeuw van onmisbare waarde in een veranderende wereld om het kader te geven voor veilig voedsel, veilige producten en eerlijke informatie aan consumenten. Geen bejaarde, maar een vitale, flexibele oudere die zich aanpast aan de ontwikkelingen in deze tijd! Die kan nog heel lang mee.